

Utrechtse Paardenkatedraal speelt jeugdteater voor jong en oud

Over snoktorren en de boze bostrol

eter De Graef oogste de afgelopen jaren heel wat bijval met teaterproducties als 'Et Voilà', 'Hun' en vooral het solostuk 'Ombat'. In zijn jonge jaren was hij nog actief bij Eva Bal's Speeltheater. Met 'Itak', zijn meest recente stuk, keert de Antwerpse acteur-regisseur-dramaturg terug naar het genre van het jeugd-toneel. Toch is deze 'mitische vertelling voor twee acteurs en een teater' meer dan eenvoudigweg een toneelstuk voor kinderen: ook heel wat volwassenen zullen er met volle teugen van kunnen genieten.

Het stuk vertelt het levensverhaal van de jonge indiaan Itak. Bij het begin van de voorstelling ligt de hoofdfiguur, gespeeld door De Graef zelf, doodstil op de grond. Als hij wakker wordt blijkt hij in de hemel te zijn, waar hij opgevangen en getroost wordt door de grote god Omar. Aan die god, en aan de toeschouwers, doet Itak vervolgens in een lange flashback het verhaal van zijn bewogen leven.

Sluipmoordenaar

Itak werd geboren als een van de Wahoeki, een stam van nobele wilden in het Braziliaanse oerwoud. De stamleden leven sterk verbonden met de natuur, ze vinden wezens als bosgeesten en -feeën heel gewoon, en zijn ook volmaakt gelukkig. Dat laatste zeker in de snoktorrentijd, wanneer heel de bevolking zich te goed doet aan een bepaald soort erg zoet smakend insect. Kortom, ze leven in harmonie met het universum en met elkaar. Bovendien gaat het hier om een onsterfelijke stam. Tenzij een Wahoeki een andere Wahoeki doodt, blijft het totale aantal stamleden steeds gelijk. Als er eentje van ouderdom sterft, wordt er tegelijk ergens ter wereld een nieuwe Wahoeki geboren.

Maar, zoals het hoort in een paradijs, is er ook hier een negatieve kracht aan het werk. Dat is de boze bostrol Maximiliaan, die op allerlei perfide manieren probeert

een einde te maken aan het blijde leventje van de indianen. En dan gebeurt natuurlijk het onvermijdelijke. Beïnvloed door het achterbakse gekonkeloes van de bostrol doet Itak iets wat hij beter niet had gedaan, en moet hij zijn paradijs verlaten. Doodsbang vlucht de jongen het dorp uit, het oerwoud uit, en tenslotte de grote stad in.

Erfgenaam

Daar komt hij in aanraking met allerlei verschijnselen die hem volledig vreemd zijn. Dit leidt tot hilarische scènes, die vooral door de jongere kijkers prachtig gevonden worden.

Zo denkt Itak dat auto's grote torren zijn, die mensen opeten en er dan mee door de straten gaan rennen. Als hij in paniek een metrogang inrent, waant hij zich daar in de onderwereld. De metro die hem bijna overrijdt is een reuzeworm die hem op wil eten. De complexiteit van de grote stad is behoorlijk beangstigend voor de eenvoudige indiaan.

Gelukkig komt Itak op zijn omzwervingen door de metrogangen al gauw een gelijkgestemde ziel tegen: Waltertje, een jongen uit de stad. De indiaan redt hem het leven, en wordt door de familie van de jongen liefdevol opgenomen. Maar daarmee zijn de problemen nog helemaal niet opgelost. Waltertje blijkt namelijk de erfgenaam te zijn van een mafia-achtig sluipmoordenaarsbedrijf. Als zijn tijd gekomen is om de leiding van de firma over te nemen moet hij als ultieme test zijn broer doden. Itak dus. Of de vriendschapsband tussen de twee het wint van de druk die de traditie uitoefent op Waltertje gaan we hier natuurlijk niet verklappen.

Eeuwig

Door de indiaan en de stadsjongen tegenover elkaar te zetten, speelt De Graef's toneelstuk in op de eeuwige tegenstelling tussen hoofd en hart, tussen rede en gevoel. Itak staat duidelijk voor het entoesiaste, spontane leven. Hij beleeft alles voluit, zonder veel na te denken, maar maakt in zijn

ontwapenende naïviteit ook fouten. Die kunnen, zoals duidelijk blijkt, fatale gevolgen hebben.

Toch is ook het andere uiterste, vormgegeven door Waltertje, niet echt aan te bevelen. Waltertje is een kind van ons computertijdperk, waarin alles tot in de perfectie geregeld wordt, en er weinig plaats is voor eigen ideeën of initiatieven. Dat een dergelijke instelling nogal beperkend kan werken, wordt erg plastisch weergegeven: Walter's ouders hebben namelijk al zijn ledematen en organen laten vervangen door onverslijtbare kunstonderdelen. Als het gemechaniseerde kind lastig wordt, kunnen ze met een eenvoudige druk op de knop zijn hartritme vertragen, en als hij een beetje zwakjes is, wordt hij even aangesloten op het lichtnet. Als er iets kapot is, is dat geen enkel probleem: er staat altijd nog een zak met wisselstukken in de kelder.

Intens

Omar en Waltertje worden gespeeld door Robert van Leeuwen. Hij vertolkt op heldere en rustige wijze waar Waltertje en zijn wereld voor staan. Ook in zijn rol van troostende en begrijpende oppergod is hij perfect op zijn plaats. Als dusdanig vormt hij het nodige tegengewicht voor Peter De Graef, die op een aandoenlijke en hartverwarmende, maar vooral erg intense manier de kleine indiaan speelt. Met hese stem en uitbundige gebaren brengt hij een aandoenlijke Itak tot leven, en het publiek tot medeleven met zijn sprookjesachtige vertelling over vriendschap, gevoelens en dood.

Martijn Graumans

Het Utrechtse teatergezelschap Paardenkatedraal speelt op 4 december om 20.00 u in de Minnepoort het stuk Itak. Robert van Leeuwen en Peter De Graef zijn de acteurs. De laatste heeft het stuk ook geschreven, en samen met Arne Lievens geregisseerd. De toegang is verboden onder de acht. Zie de agenda voor meer info.